

Finnmark fylkeskommune

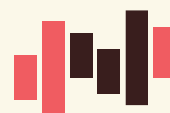
Finnmárkku fylkkagielda
Finmarkun fylkinkomuuni

Aktiv formidling i Finnmark 2024

Finnmark fylkesbibliotek fikk tildelt 850.000 kroner fra Nasjonalbiblioteket til prosjektet Aktiv formidling i Finnmark 2024.

Kommunene som deltok var: Alta, Båtsfjord, Deatnu/Tana, Gamvik, Guovdageainnu/Kautokeino, Hammerfest, Hasvik, Kárášjoga/Karasjok, Lebesby, Loppa, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Sør-Varanger, Unjárgga/Nesseby og Vadsø.

Aktiv formidling i Finnmark 2024

Kort om innsatsområdene og prosjektet	1
Innsatsområde: Spillformidling	3
Innsatsområde: Lesersørvis.....	5
Innsatsområde: Shared reading/Samlesing.....	6
Innsatsområde: Sommerles.....	7
Innsatsområde: Kunnskapsformidling	9
Innsatsområde: Jubileer og markeringer 2024.....	14
Innsatsområde: Finnlitt 2024.....	18
Innsatsområde: Spesifikke målgrupper	21
Innsatsområde: Biblioteket ut til folk.....	25
Tusen takk!	32
Tilbakemeldinger fra bibliotekene	32
Liste over samarbeidspartnere	33

Kort om innsatsområdene og prosjektet

Finnmark fylkesbibliotek fikk tildelt kr 850 000,- fra Nasjonalbiblioteket til prosjektet Aktiv formidling i Finnmark 2024. Kommunene som deltok var: Alta, Båtsfjord, Deatnu/Tana, Gamvik, Guovdageainnu/Kautokeino, Hammerfest, Hasvik, Kárášjoga/Karasjok, Lebesby, Loppa, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Sør-Varanger, Unjárgga/Nesseby og Vadsø.

Totalt 130 formidlingstiltak er gjennomført i prosjektet – 90 korte og 40 lange – fordelt på de ni innsatsområdene Spillformidling, Lesersørvis, Shared reading, Sommerles, Kunnskapsformidling, Finnlitt 2024, Jubileer og markeringer 2024, Biblioteket ut til folk og Spesifikke målgrupper.

Innsatsområdene er knyttet til metoder og tematikk vi har jobbet med i biblioteksektoren i Finnmark, slik at kompetanse fra tidligere kurs, workshops og bibliotekmøter vedlikeholdes og brukes. De gjennomførte tiltakene henger også sammen med prosjektene Formidlingskompetanse i folkebibliotek (FiF) og Kunnskapsaktør 2.0, samt regjeringens leselyststrategi, Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og Regional bibliotekplan for Finnmark 2024-2036 som i skrivende stund er sendt på høring.

Målgruppen for tiltakene er hele Finnmarks befolkning, med enkelttiltak rettet spesifikt mot grupper som eldre, voksne, barn, ungdom, småbarnsforeldre, kvener og samer.

Fokusområde	Korte tiltak	Lange tiltak	Beløp pr. område
Spesifikke målgrupper	28	5	kr 190 000
Biblioteket ut til folk	19	7	kr 165 000
Kunnskapsformidling	13	6	kr 125 000
Finnlitt 2024	2	10	kr 110 000
Jubileer og markeringer 2024	6	8	kr 110 000
Sommerles	11	2	kr 75 000
Spillformidling	3	2	kr 35 000
Shared reading	5	0	kr 25 000
Lesersørvis	3	0	kr 15 000
Sum tiltak:	90	40	kr 850 000

Tabell 1: Antall tiltak og beløp pr. innsatsområde

Kommune	Korte	Lange	Tildelt sum
	▼ tiltak ▼	▼ tiltak ▼	
Alta	22	0	110000
Deatnu/Tana	12	0	60000
Hammerfest	12	3	90000
Sør-Varanger	4	7	90000
Gamvik	4	5	70000
Porsanger	4	5	70000
Båtsfjord	6	3	60000
Vadsø	2	4	50000
Hasvik	8	1	50000
Lebesby	5	2	45000
Måsøy	5	2	45000
Unjárgga/Nesseby	2	2	30000
Nordkapp	2	2	30000
Karášjoga/Karasjok	0	2	20000
Loppa	0	2	20000
Guovdageainnu/Kautokeino	2	0	10000
	90	40	850000

Tabell 2: Antall tiltak og beløp pr. kommune

Innsatsområde: Spillformidling

Bibliotekene kunne melde på tiltak som formidler dataspill og andre spill gjennom turneringer og spillkvelder, og tiltak der samisk identitet styrkes gjennom spill. Finnmark fylkesbibliotek styrket bibliotekenes kompetanse i spillformidling på bibliotekmøter i 2023 og 2024. En av rådgiverne på Finnmark fylkesbibliotek jobber med spillformidling, og tilbyr rådgivning ved behov. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført fem tiltak innenfor innsatsområdet Spillformidling, fordelt på kommunene Båtsfjord, Porsanger og Guovdageainnu/Kautokeino.

Viktige møter rundt spill

Spillkvelder i Båtsfjord er et tiltak som skal vise at det nyåpna biblioteket er til for hele Båtsfjords befolkning, selv om det ligger i «nyskolen». På spillkveldene formidler de brettspill og dataspill, for å bidra til å få både unge og gamle inn på biblioteket og samtidig synliggjøre at biblioteket er en møteplass hvor man kan lese aviser, spille brett- og dataspill, låne aktuell litteratur, delta på lesestunder og andre arrangement. Båtsfjord kommune har mange ensomme eldre som ikke har noen naturlige møteplasser. Når de møtes på biblioteket, kan de bli stående å prate lenge sammen. Slike møter er viktige, og spillkveldene bidrar til det.

Aktiviteter i skoleferiene

Porsanger bibliotek har arrangert spill dager for barn og unge i skoleferien. I vinterferien hadde de en spill dag for barn og unge på biblioteket. De hadde spillstasjon med drop-in-gaming og hadde på forhånd valgt ut tre forskjellige spill man kunne velge mellom. På alle disse spillene kunne to spillere spille samtidig. To av dem var samarbeidsspill og det var flott å se at de eldste barna «lærte» og hjalp de litt yngre barna med å komme seg videre i spillene. Tilbakemeldingene fra foreldre og foresatte var at dette var noe biblioteket må fortsette med i skoleferiene. Nå står spillstasjonen permanent i biblioteket og det er stadig kø for å spille etter skoletid. I høstferien kjørte de samme opplegg. Tiltakene har vært supplert med spillturneringer for ungdom og Etter skoletid-gaming.

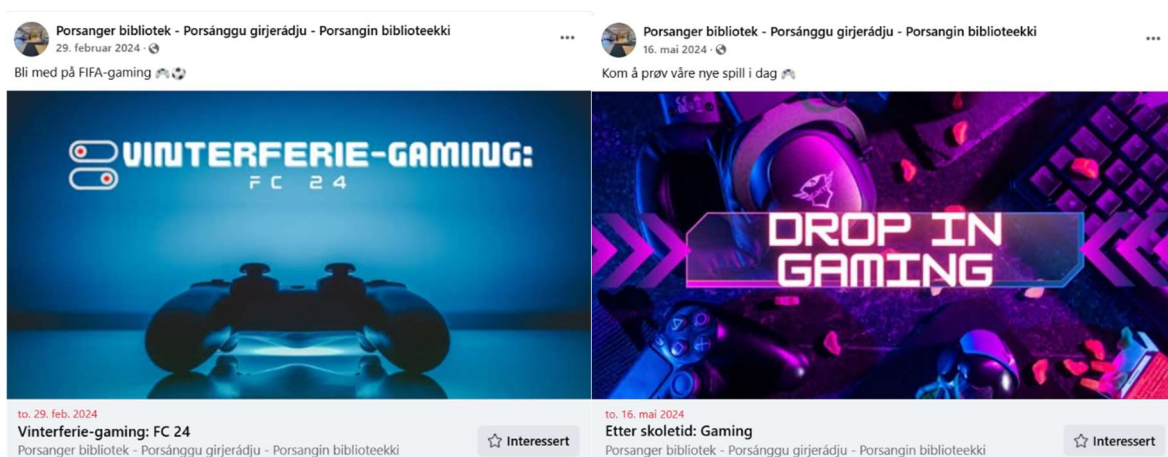

Foto: Bilder fra Facebook-siden til Porsanger bibliotek-Porsáנגgu girjeráđju – Porsangin biblioteekki.

Finnmark fylkeskommune

Finnmárkku fylkkagielda

Finmarkun fylkinkomuuni

VR-briller for barn og voksne

I Guovdageainnu/Kautokeino har de arrangert spillkveld med alt av spillmuligheter på biblioteket tilgjengelig: VR-briller, iPader, PlayStation 4 og ulike brettspill. Før arrangementet spilte biblioteksjefen Minecraft Education på iPad for å forberede seg til formidlingen. Der testet han ut Sametingets verden og de ulike oppdragene der. På spillkvelden i biblioteket spilte de ulike spill med VR-briller. Blant annet utfordret de hverandre i hjernetrimspillet Make it Stable, et veldig artig og lærerikt møte med den typen spill som passer for både barn og voksne. Arrangementet følges opp med en framtidig turneringskveld.

Foto: Kautokeino bibliotek / Guovdageainnu álbmotgirjerájus. Fra spillkveld i biblioteket.

Innsatsområde: Lesersørvis

Bibliotekene kunne melde på brosjyrer, videoboktips og utstillinger basert på lesersørvismetoden. Flere ansatte ved fylkesbiblioteket er kurset i Lesersørvis, og det har vært arrangert kursrekker med god oppslutning i fylket. Metoden har vært forsterket i fylket gjennom et eget lesersørvisnettverk. Metoden har vært løftet fram på bransjetreff for litteratur i Nord-Norge, og i fylkets nettverk Barne- og ungdomsbokforum. En av fylkesbibliotekets ansatte har vært med på å skrive Lesersørvis til barn-håndboka, og barne- og ungdomsbibliotekarere har fått oppdatert innføring i bruk av metoden rettet mot barn. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført tre tiltak innenfor innsatsområdet Lesersørvis, fordelt på kommunene Alta og Lebesby.

Fantasy. Lesetips fra populære subsjangre.

Alta bibliotek lagde et Lesersørvis-hefte om fantasy inspirert av #booktok. Hftet ble utarbeidet fordi bøker stadig oftere blir populære, og oppdages, via appen Tiktok og emneknaggen #booktok. Tittelen på heftet er «Fantasy. Lesetips fra populære subsjangre.» Med slike bøker følger det også med et stammespråk og nye betegnelser for bøker. Biblioteket lagde heftet både for å formidle denne litteraturen og samtidig lære litt mer om litteraturen ungdom etterspør. Hftet ble laget spesielt for sjangeren «romantasy», men inkluderte også andre fantasy-sjangre slik at man kan lese litt om forskjellene på sjangrene – og også finne boktips til bøker som ligner sine egne favoritter. Det ble delt i Mediebanken slik at bibliotek i hele Norge kan ha utbytte av det. Alta bibliotek har også formidlet engelsk litteratur til ungdomsskoleelever.

Noe å ha i handa, på stranda.

Kjøllefjord folkebibliotek i Lebesby lagde egen brosjyre med sommerlesning for voksne, med tittelen «Noe å ha i handa, på stranda». Hftet ble delt med bibliotek i Finnmark og på Mediebanken, i tillegg til at det ble lagd egen bokhylle i BookBites. Tiltaket følges opp med en brosjyre med boktips til barn og unge.

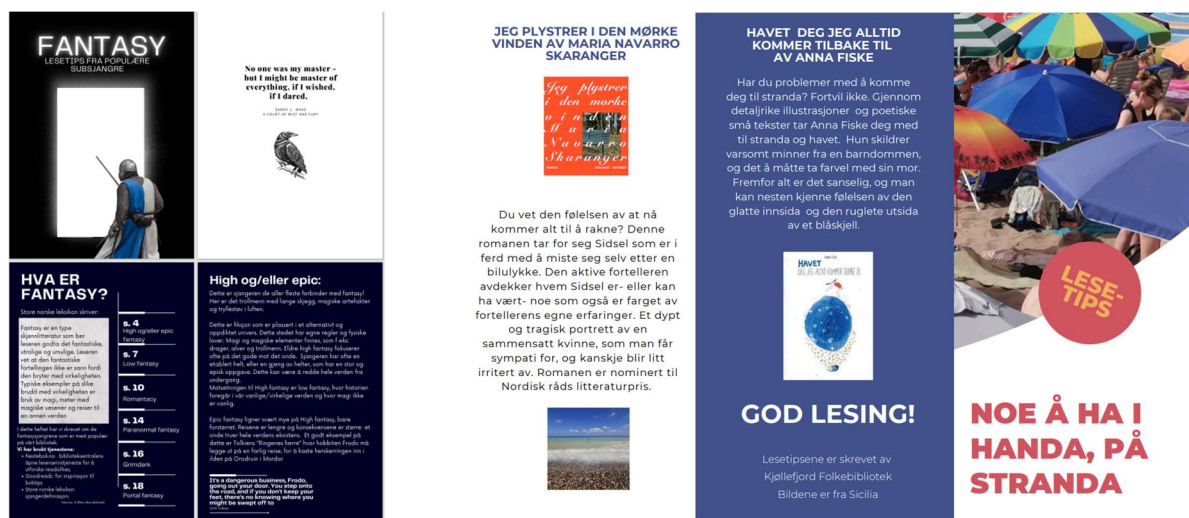

Foto: Skjermuskudd fra brosjyrene til Alta bibliotek og Kjøllefjord folkebibliotek.

Innsatsområde: Shared reading/Samlesing

Finnmark fylkesbibliotek har jobbet med shared reading i flere år. Under Finnlitt – Finnmark internasjonale litteraturfestival 2021 ble det arrangert shared reading i gammen på Grenselandmuseet i Sør-Varanger. Vi har hatt flere runder med kurs for leseledere, senest høsten 2023. Leseledere i fylket har også fått mulighet til å lede shared reading-økter for bibliotekansatte i fylket på et bibliotekmøte i 2022. I samarbeid med Troms fylkesbibliotek er det etablert et nettforum for leseledere i Troms og Finnmark som jevnlig møtes på Teams for gjensidig kompetanseheving. To ansatte ved Finnmark fylkesbibliotek er sertifiserte leseledere og tilbyr rådgivning og veiledning til bibliotek som ønsker det. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført tre tiltak innenfor innsatsområdet Shared reading/Samlesing, fordelt på kommunene Gamvik, Hammerfest og Lebesby.

I Gamvik og Lebesby har de valgt å kalle sine arrangement Lytt og prat på Gamvik bibliotek og Tekst og te på Kjøllefjord folkebibliotek. Hammerfest bibliotek har vært rundt på besøk på ulike institusjoner hos eldre, og i tillegg hatt shared reading i forbindelse med Hammerfest poesifestival.

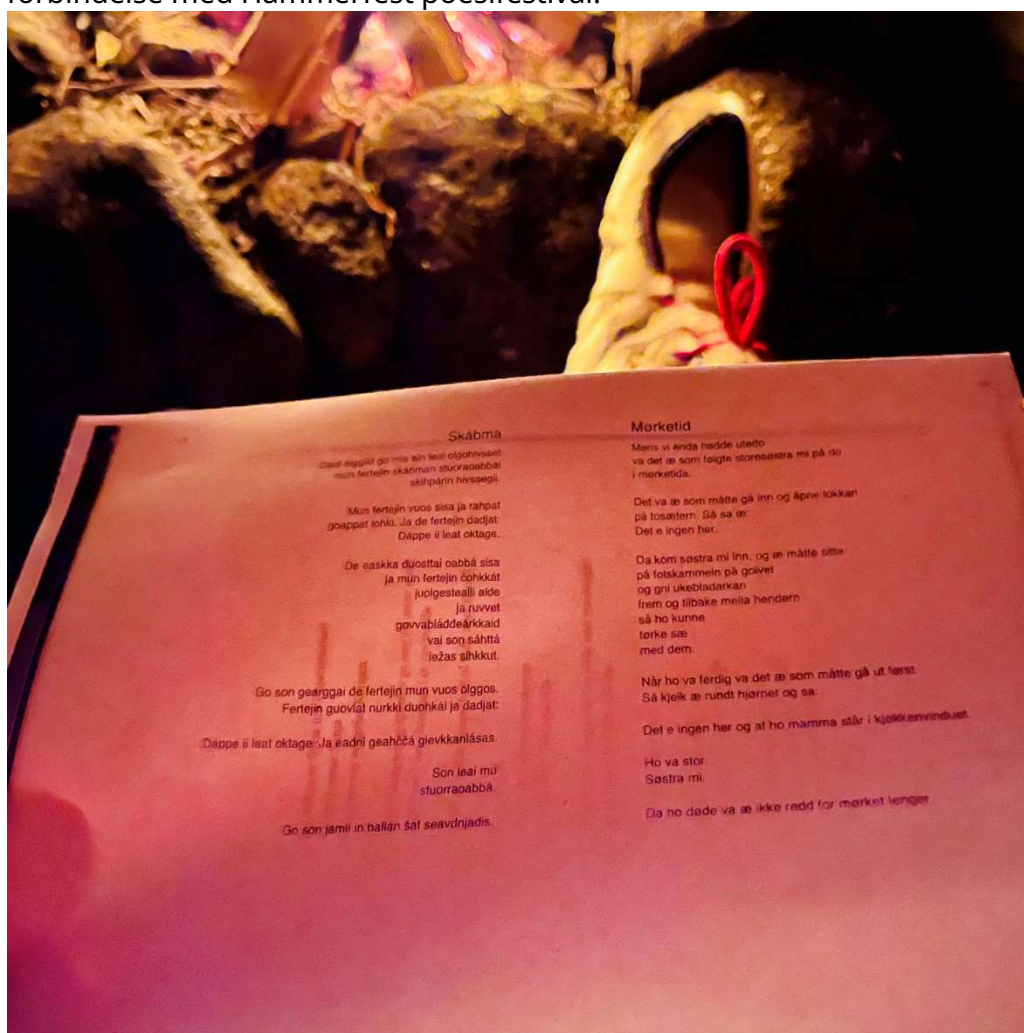

Foto: Evy Andersen / Finnmark fylkesbibliotek. Illustrasjonsbilde for innsatsområdet Shared reading/Samlesing fra Finnlitt 2021.

Innsatsområde: Sommerles

Sommerles har vært gjennomført i Finnmark i flere år, men det er ulikt hvor mye formidling folkebibliotekene har hatt mulighet til å gjennomføre, på grunn av svært begrensede ressurser i kommunene. Folkebibliotekene kunne melde på tiltak ut mot skoler i distriktene, utvikling og gjennomføring av kickoff, forsterking og synliggjøring av kampanjen, utstillinger og formidling i skoler og barnehage, samt ulike typer arrangement underveis og til slutten av Sommerles. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført trettien tiltak innenfor innsatsområdet Sommerles, fordelt på kommunene Båtsfjord, Hammerfest, Hasvik, Lebesby, Porsanger, Sør-Varanger og Vadsø.

«Midlene til tiltaket fra Aktiv formidling er så langt blitt brukt til frikjøp av personale i forbindelse med både forberedelse, promotering og gjennomføring av Sommerlesutstilling og Sommerlesmandag,» skriver Veronicha Angell Bergli, biblioteksjef i Vadsø kommune. Vadsø satte opp en større Sommerles-utstilling, og arrangerte også fast Sommerles-mandag i skolens sommerferie med boktips, høytlesning og kodeordlansering på mandager.

De fleste valgte å sette av mer tid til å synliggjøre kampanjen i sine kommuner, med aktiv formidling av bøker, leselyst og kampanjen. Båtsfjord jobbet ekstra med sin Sommerles-avslutning med stort oppmøte, feiring, konkurranser og informasjon om hvor viktig det er at barn leser. De rekrutterte flere nye lånere, og framsnakket allerede i høst Sommerles 2025.

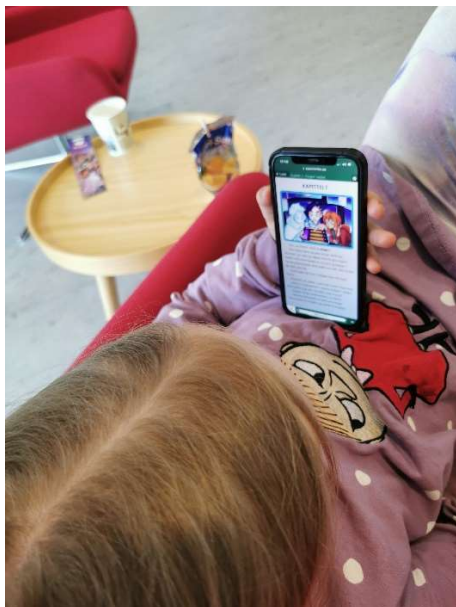
I Hammerfest jobbet de aktivt med skolebesøk, profilering og informasjon i sosiale medier, og de ble intervjuet i lokalavisa. Også de hadde avslutningsfest.

Hasvik jobbet svært aktivt med promotering av kampanjen, med blant annet rebusoppgaver på Sørøyrøcken, tekster i menighetsbladet og Sørøysommermagasinet og mye arbeid ut mot skolene. I 2024 satte Hasvik ny rekord med hele 58,5% oppslutning og flere bøker lest og premier hentet enn før.

I Lebesby hadde de kickoff med høytlesning, og synliggjorde kampanjen i skolen og førskolen, i tillegg til at de hadde ekstra åpent på filial for å nå ut til lånere som bor langt unna Kjøllefjord folkebibliotek.

Porsanger lagde en ekstra Sommerles-utstilling, og fikk arrangert en større Sommerlesfest med loddtrekning, forfatterbesøk og rød løper for barna. I Sør-Varanger jobbet de med skolebesøk og informasjonsarbeid, hadde Sommerles-avslutning med trekning av premier, og egen premiefest for vinnere med filmvisning og pizza på biblioteket.

Foto neste side: Utstilling fra Porsanger bibliotek, skjermeskudd fra Hammerfest biblioteks Facebook-side, Sommerles-fortellingen leses på skjerm på Kjøllefjord bibliotek, Sommerles-mandag og Sommerles-utstilling på Vadsø bibliotek

Innsatsområde: Kunnskapsformidling

Kunnskapsformidling er et innsatsområde med stort spenn i tiltakene: Fra formidling av kildekritikk, kunnskap om samisk språk, workshop om surrealistisk kunst til levende utforskning av hendelsene i 1944 da Finnmark ble tvangsevakuert for 80 år siden. Finnmark fylkesbibliotek har de siste årene jobbet med kompetansehevende tiltak gjennom prosjektet Kunnskapsaktør 2.0 og fokusområdet Kunnskapsaktør i det nasjonale prosjektet Formidlingskompetanse for folkebibliotek, der en av våre rådgivere er kontaktperson for kunnskapsløyper. Kunnskapsformidling har vært løftet på våre bibliotekmøter i 2021, 2022, 2023 og 2024, med tema og workshops om blant annet formidling av forskningsbasert kunnskap, kritisk mediebruk og kildebevissthet, med mer. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført nitten tiltak innenfor innsatsområdet Kunnskapsformidling, fordelt på Gamvik, Hammerfest, Unjárgga/Nesseby, Nordkapp og Måsøy.

Brennende lokalhistorie

Under paraplyen «Brennende lokalhistorie» har Gamvik folkebibliotek tematisert tvangsevakueringa av Finnmark på flere måter, under dette innsatsområdet og andre. De har hatt foredrag om Krig og minnepolitikk, litteratursjangere og kildekritikk på Gamvik museum, med bokutstilling og høytlesning. Under tittelen «En hendelse, mange fortellinger», har biblioteket formidlet tekster skrevet av og om mehamnværinger som overvintret høsten 1944 på Pensjonisthuset i Mehamn. De hadde foredrag, høytlesning og bokutstilling, servering av kake og samtale med publikum. Med samme tittel holdt de foredrag, samtale og tekstverksted for ungdomsskolene i kommunen om lokalhistorie. Ut fra tilhørighet arbeidet elevene med tekster fra Gamvik, Skjånes eller Mehamn om hendelser brannhøsten 1944. Målet var å gjøre elevene kjent med lokalhistorien og stimulere til økt kildekritisk bevisstgjøring og sjangerforståelse ved å sammenligne flere lokalhistoriske tekster, skrevet av eller om dem som opplevde hendelsene.

Norges nordligste frøbibliotek

I Hammerfest har de jobbet med filialen i Kvalsund. Målet var å øke aktiviteten på filialen med å lage en grønn profil og tilby spennende arrangementer som ikke legges på hovedbiblioteket i byen. De bestemte seg tidlig for å være en grønn kunnskapsformidler, og speile den sjøsamiske historien og miljøet i bygda. Det første arrangementet i serien var lansering av Norges nordligste frøbibliotek, med arrangement om arktiske planter og nyttevekster. De har også hatt to arrangement med Christina Gjertsen om sjøsamisk, samisk og kvensk handarbeid og tradisjoner knyttet til handarbeid, ett i Hammerfest og ett på Kvalsund-filialen. Som en videreføring av tiltakene har de arrangert stiklingbyttekvelder to ganger, og hatt forfattersamtale med Beate Bursta om boka «Kofta og jeg», samisk håndverk og identitet.

80-års minnemarkering

Måsøy bibliotek har gjennomført flere tiltak innenfor Kunnskapsformidling i samarbeid med Måsøy historielag. De har hatt arrangementer med fokus på lokalhistorie, 80-årsminnemarkering for tvangsevakueringen i Måsøy kommune, samt at tiltakene også har vært knyttet opp mot bibliotekets lokalsamling. Biblioteket har inngått en samarbeidsavtale med Historielaget som er nevnt i årets lokalhistoriske magasin «Ultima Thule». Under tittelen «Trondenesleiren – Finnmarksbyen i Troms» hadde de arrangement om krigen med tidsvitner i samarbeid med historielaget, der flere lokale tidsvitner også var oppe på scenen og fortalte sine historier. Det ble holdt et eget arrangement spesielt for ungdomsskoleelever under samme tittel. På første arrangement i samarbeidet med Måsøy historielag, «Boklansering og filmvisning: Tordis Lunde og Knut Erik Jensen», var ordføreren til stede. I samarbeid med Måsøyskolen, historielaget og ordfører ble det satt opp kunstutstilling på tørrfiskloftet på Havets Hus, som en 80-års minnemarkering. Kunstutstillingen ble lagd av Havøysund skoles elever med lydopptak fra tidsvitner, og det var åpen kafé. Biblioteket hadde også arrangement om lokalhistorie med forfatterne Asbjørn Jaklin og Harald G. Sunde for ungdomsskoleelever på dagtid og for alle på kveldstid. Avslutningen på 80-årsminnemarkeringen var arrangementet «Finnmark mellom frigjøring og fred» med foredrag av Nina Planting Mølmann, om livsvilkår i Finnmark vinteren 44-45, der biblioteket satte opp utstilling i biblioteket.

«Tidsvitner har vært til stede på våre arrangementer, det har vært gode historier og fine samtaler. Et godt samarbeid mellom biblioteket og historielaget har gjort dette mulig, og takk til ordfører som har bidratt mye og engasjert seg i denne markeringen»

—Monica Isobel Glenna, Måsøy bibliotek

Bibliotekkino

I Unjárgga/Nesseby har de jobbet med kunnskapsformidling gjennom film, og har tilrettelagt for filmvisning med prosjektor slik at de kan ha egne kinoarrangement i biblioteket. Etter testvisning for å sikre at alt fungerte, har de hatt langfilmvisning i samarbeid med filmfestivalen Crossings, inkludert samtale etterpå med publikum og Q&A med regissør og kinematograf. I samarbeid med lokalt museum og Nasjonalbiblioteket har de vist et strømmet arrangement om samisk middelalder med publikum i biblioteket. Mye har vært gjort utenom vanlig åpningstid, og midlene har gjort det mulig for biblioteket å tilrettelegge for og gjennomføre denne typen formidling.

Samisk språk og surrealisme

I Nordkapp har de hatt to arrangement i samarbeid med Kulturskolen og foreningen Nordavindsfolket. Det ble sang og musikk med barn, og de formidlet samisk språk og uttale av nordsamiske bokstaver. Biblioteket hadde kunnskapskonkurranser og dialog rundt hvorfor vi markerer samisk språk i samisk språkuke. I tillegg har biblioteksjefen hatt workshop for skoleelever om surrealistisk kunst. Han snakket om surrealismen og kunstneren Wifredo Lam for elever fra visuelle kunsthøgskolen og mellomtrinns elever. Elevene

Finnmark fylkeskommune

Finnmárkku fylkkagielda
Finmarkun fylkinkomuuni

lagde egne bilder som ble stilt ut på museum sammen med tre trykk av Wifredo Lam, og biblioteket lagde plakat om surrealisme fra n-gram.

Foto denne side: Kunstutstilling i Nordkapp, Filmvisninger, strømming og samtale i Unjárgga/Nesseby.

MINNETURER: Kari Sørbo Jonsson (t.v.) og Marie Henriksen har planlagt en rekke arrangementer som setter søkelys på brannhøsten 1944. Det blir blant annet flere turer til steder der folk gjemte seg. **BEGGE FOTO: ALF HELGE JENSEN**

Setter søkelys på lokal krigshistorie

Biblioteksjef Kari Sørbo Jonssons ønske om en egen lokalhistorisk hylle i biblioteket, har ballet på seg til de grader. Folk har mye å glede seg til.

Alf Helge Jensen
alf.h.jensen@finnmarken.no

Til høsten er det 80 år siden tyskerne svivde av det meste av Finnmark og Nord-Troms. Det er utgangspunktet for prosjektet «Brennende lokalhistorie» som Kari Sørbo Jonsson (48) og sosialantropolog Marie Henriksen (68) står bak. I løpet av året blir det en rekke arrangementer rundt om i Gamvik kommune, det første kommer 2. april på Gamvik museum.

Jonsson er eneste ansatte på Gamvik folkebibliotek, og hun har bare halv stilling. Da blir det smått med tid til å gjøre noe utenom de vanlige bibliotekgjester.

– Som svært lokalhistorisk interessert ønsket jeg at biblioteket skul-

le tilby det meste av lokalhistoriske skrifter om Gamvik kommune. Ikke bare de som i sin helhet handler om historiske hendelser i kommunen vår, men også bøker der bare en liten del er om det som har skjedd her. Problemet var at den korte arbeidstida ikke ga mulighet til dette, sier biblioteksjefen.

Derfor spurte hun Marie Henriksen om hjelp. De to har samarbeidet tidligere og er begge glødende interesserte i lokalhistorie. Ifølge Jonsson er Henriksen ekspert når det gjelder å søke i historisk materiale.

På jakt i farens hjemsted

Henriksen bor i Oslo, men hennes far, Per Henriksen (93), er fra Mehamn. Hans fortellinger fra oppveksten på 1930-tallet og under krigen, gjorde at Henriksen dro til Mehamn på jakt etter kildemateriale til en lokalhistorisk artikkel om farens fødested langt tilbake i tid. Og hun fant, noe av dette skal til og med ende opp med bok, men nå handler det om krigen. Siden den første turen har det blitt mange og langvarige besøk.

Den lokalhistorisk interesserte duoen har fått tilsagn om minst 50.000 kroner i støtte fra Nasjonalbiblioteket til «Brennende lokalhistorie». Pengene

tildes av Finnmark fylkesbibliotek som sendte inn felles søknad for bibliotekene i Finnmark da Nasjonalbiblioteket inviterte til å søke om midler til aktiv formidling.

– Vi setter søkelys på det som ikke ble flammens rov, nemlig minnene til dem som var til stede høsten 1944. Både det som finnes i skriftlige kilder og det som folk kan fortelle. Målet vårt er at innbyggerne i Gamvik kommune skal få mulighet til å ta del i et lokalhistorisk fellesskap. Arrangementene vil foregå flere steder i kommunen, og selv om temaene er felles, blir de vinklet ut fra stedet vi samles på, sier Henriksen.

450 av de 50.000 som ble tvangs-evakuert kom fra Gamvik kommune, mens 600 var blant de 25.000 som unnslett tvangsevakuering ved å skjule seg i hytter, huler, gammer og telt, til fjells og mellom klipper i fjæra. En viktig del av prosjektet er minnearrangement på steder der folk i kommunen gjemte seg.

Tur til Finnkongkeila

Gamvik museum er en viktig samarbeidspartner for Jonsson og Henriksen. Jan Erik Raanes som er nestleder i styret til Museene for kystkultur i Finn-

SAMARBEIDSPARTNERE: Gamvik museum ved Jan Erik Raanes er en viktig samarbeidspartner for krigsprosjektet til Marie Henriksen og Kari Sørbo Jonsson.

mark, er midlertidig bestyrer på Gamvik museum. Han sier de er veldig begeistret for prosjektet til Jonsson og Henriksen.

– Vi kjenner begge som solide og kunnskapsrike personer. Det de har lagt opp til, fører seg godt inn i hvordan vi på museene jobber, og vi skal bidra på forskjellig vis, ikke minst med tur til Finnkongkeila 3. august, sier Raanes.

Første arrangement er som nevnt

på museet 2. april. Det har fått tittelen «Krig og minnepolitikk – litteratursjanger og kildekritikk». Det blir foredrag av Henriksen og boksamtale med utgangspunkt i historieverket Andre verdenskrig i nord. Bind 3: Kampen om frihet, kapittel 16.

Jonsson og Henriksen har også invitert lag og foreninger til samarbeid om kommende arrangement, og tilbakemeldingene er positive.

Foto: Gamvik bibliotek om «Brennende lokalhistorie» i Finnmarken, tirsdag 26. mars

Foto: Åpning av frøbibliotek i Hammerfest, 80-års minnemarkeringsbrosjyre i Måsøy og kunstutstilling i Måsøy kommune.

Innsatsområde: Jubileer og markeringer 2024

Innenfor innsatsområdet jubileer og markeringer kunne bibliotekene melde på tiltak som markerer merkedager, høytider og store begivenheter. I Finnmark har vi et særlig ansvar for minoritetene samisk og kvensk. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført fjorten tiltak innenfor innsatsområdet Jubileer og markeringer 2024, fordelt på Båtsfjord, Gamvik, Hammerfest, Hasvik, Guovdageainnu/Kautokeino, Loppa, Porsanger, Vadsø.

Åpning av nytt bibliotek

I Båtsfjord ble nye Melkarn oppvekstsenter åpnet, med kakeservering og visning av det nye biblioteket i hjertet av bygget. Biblioteket formidlet sine tjenester og åpningstider, og la fram brosjyrer, skjema for registrering av lånekort, og skjema med informasjon for adgang til meråpent bibliotek.

Brennende lokalhistorie

Under paraplyen «Brennende lokalhistorie» har Gamvik folkebibliotek markert at det er 80 år siden tvangsevakueringa av Finnmark, under dette innsatsområdet og andre. I Gamvik kirke hadde de arrangementet «Fiskeværer som rømte fra tyskerne», et lokalhistorisk arrangement med kunstnerisk tilsnitt. De leste høyt om Gamvik-familier som flyktet til fjells, framførte fakta om nedbrenninga, og formidlet historien om de to Gamvikjentene på 5 år som omkom etter lek med en tysk granat i fjæra. Musiker Håvard Lund spilte små, melankolske stykker på bassklarinett innimellom tekstene – og til slutt spilte han alle ut av kirken. På kirkegården la de ned krans og holdt et minutt stillhet på grava til de to jentene. I front gikk Karl-Arne Fredheim, han var 4 år da han og jentene fant granaten i fjæra den gangen. Arrangementet var et samarbeid med Kulturdugnad Gamvik 2024. Biblioteket lagde litteraturliste og hadde en liten bokutstilling i kirka. For å vise fram 80-års minnemarkeringa, har de også hatt tidslinjeoppdateringer i sosiale medier i november og desember 2024. Der la de ut korte og lengre tekster med bilder og kildehenvisninger for å presentere hva som hendte på hvilke datoer nøyaktig 80 år tidligere.

Stand, utstillinger og lokale samarbeid

I Hammerfest markerte de Samefolkets dag på Arktisk kulturhus med samisk pop-up-bibliotek. Til Kvenfolkets dag og kvinnedagen lagde de flotte utstillinger og på kvinnedagen arrangerte de hyllevandring med biblioteksjefen. Verdensdagen for psykisk helse ble markert på biblioteket i samarbeid med Mental Helse Ungdom Hammerfest.

Høytlesning for barn og foreldre

I Hasvik markerte de Halloween med høytlesning kvelden før for barn og foreldre. Biblioteket var pynta, alle fikk godteri, og biblioteksjefen leste to spennende, og litt skumle historier, blant annet om å inkludere alle på Halloween, så ingen trenger å gå alene. Det ble en fin «kvelden før kvelden»-følelse på arrangementet.

Markering av demensdagen 2024

Kautokeino bibliotek/Guovdageainnu álbmotgirjerájus markerte verdens Alzheimer-dag 20. september. I forberedelsene hadde de dialog med Nasjonalforeningen for folkehelse og fikk gode tips til markeringen, og gratis infomateriell. Selve markeringen foregikk med utstilt litteratur og infomateriell, i tillegg formidlet de Helsebibliotekets tjenester til besøkende, serverte vafler, kaffe og te hele dagen, og viste filmen «Jakten på det gode øyeblikket» på storskjerm. Etter filmen satt flere igjen og snakket sammen om dagens tema.

80-årsmarkering på tvers av grupper

I Loppa hadde de 80-årsmarkering av tvangsevakueringa, et samarbeid med organisasjonen Peacepainting. Det ble arrangert felles malestund for flyktninger, eldre og ungdom, der tidsvitner delte erfaringer fra krigen og tvangsevakueringa. Etterpå malte alle bilder som biblioteket stilte ut i egen kunstutstilling.

Kulturvirksomheter i samarbeid

I Porsanger markerte de både Samenes nasjonaldag og Kvenfolkets dag. Begge deler ble gjort som store samarbeid med alle kulturvirksomhetene i kommunen inkludert. Biblioteket hadde utstilling av kvenske bøker i biblioteket, eventyrstund på samisk med besøk fra samiske barnehager og barnehageavdelinger, og biblioteksjefen stilte som konferansier på deler av dagene. På Kulturminnedagene hadde kommunen et større samarbeid med 16 arrangement totalt. Biblioteket var involvert i filmvisning, foredrag, kulturmøter og lærerkonsert, og tre av arrangementene foregikk på biblioteket.

Eventyrstund med samiske eventyr

I Vadsø ble Samenes nasjonaldag markert på flere arenaer. Biblioteket hadde bokutstilling, og var i tillegg vertskap for en John Savio-inspirert kunstutstilling fra Kulturskolen. På selve dagen deltok de med pop-up-utstilling på kommunens markering på kulturscene, og biblioteksjefen holdt eventyrstund med samiske eventyr på arrangementet. Biblioteket markerte Kvenfolkets dag med bokutstilling og flagg sammen med en stor festival hvor deler av programmet ble holdt på biblioteket. Både bokutstillingen, flagget og dagen ble adressert fra scenen til et lokalt og internasjonalt publikum. Biblioteket var i tillegg medarrangør av Kvenfestivalen 29.mai-2. juni, med flere arrangement på biblioteket, og kvensk eventyrstund for barn i fjæra.

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkku fylkkagielda
Finmarkun fylkinkomuuni

**Biblioteksjefens
hyllevandring**
vorspiel til kvinnedagen

TORS DAG 7. MARS:
HYLLEVANDRING KL 17.00
PAROLEVERKSTED KL 18.00

Foto: Demensdagen på Kautokeino bibliotek/Guovdageainnu álbmotgirjerájus, samiske eventyr med Vadsø bibliotek, utstilling på Porsanger bibliotek, kransenedlegging i Gamvik (Foto: Kulturdugnad Gamvik), hyllevandring i Hammerfest.

Minnestund for to småjenter som ble drept av tysk håndgranat

Fiskeværret som flyktet fra tyskerne:

Det ble en gripende stund i Gamvik kirke da sterke historier fra brannhøsten 1944 ble lest opp.

Minnebilder
alt1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100

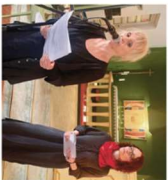
Jente ble en salteking god opplevende stund i Gamvik kirke da sterke historier fra brannhøsten 1944 ble lest opp.

Minnebilder
alt1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

Minnebilder
alt1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

STIRKE MINNE: Marit Henriksen (t.v.) og Marit Henriksen (t.h.) står foran Gamvik kirke under minnestunden for brannhøsten 1944.

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

Minnebilder
alt1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

Minnebilder
alt1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

FRATT HÅNDGRANAT: Karl Anne Fredriksen på gravstedet i Bøllø Bruummen (født 22. mars 1930). Hun var en av de som flyktet fra tyskerne i 1944.

MAKSENDE FØLELSE: Karl Anne Fredriksen var hovedperson i alle som hadde vært i Fiskeværret i 1944.

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

VED FORLEHENS ØRSTED: Ingeborg Henriksen (t.v.) ved grav i forlehenen i Villy og Forlehen Vassvik. Hun var en av de som flyktet fra tyskerne i 1944.

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

Minnebilder
alt1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

Minnebilder
alt1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100

Arrangementet var del av Kulturutvalgets minneprosjekt om brannhøsten 1944. Arrangementet ble arrangert i Gamvik kirke der de fleste opplevde brannen i 1944.

Foto: Finnmarken, «Fiskeværret som flyktet fra tyskerne», torsdag 1. august 2024.

Innsatsområde: Finnlitt 2024

Finnlitt – Finnmark internasjonale litteraturfestival ble arrangert i Alta våren 2024, fra 25.-27. april, med tema TRO, i samarbeid med vertsbiblioteket Alta bibliotek. De fysiske møtestedene for våre bibliotekansatte er svært få. Det samme gjelder større litteraturarrangement for fylkets innbyggere. Finnlitt er fylkesbibliotekets største formidlingstiltak, og et kompetansehevende møtested for bibliotekansatte i hele fylket. Ved å hospitere på Alta bibliotek under festivalen i 2024, fikk de bibliotekansatte formidle og lære sammen med kollegaer i biblioteksektoren i fylket og oppnå verdifull arrangementskompetanse de tar med seg hjem. Slik bruker vi spisskompetansen fra en kommune slik at den får verdi for hele fylket. Innsatsområdet innebar også formidling av aktuell litteratur innad i kommunene i forkant av festivalen og å skape lokalt engasjement i den enkelte kommunen rundt Finnmarks største litteraturfestival.

Tiltak i 2024

I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført tolv tiltak innenfor innsatsområdet Finnlitt 2024, fordelt på Hammerfest, Lebesby, Unjárgga/Nesseby, Porsanger, Sør-Varanger og Vadsø. Vadsø og Hammerfest hadde utstillinger og formidlet Finnlitt 2024 lokalt i sine kommuner. Bibliotekansatte fra Lebesby, Unjárgga/Nesseby, Vadsø, Porsanger og Sør-Varanger hospiterte på festivalen.

Biblioteksjefen på Kjøllefjord folkebibliotek deltok med samtaleledelse på to programposter, «Å tro på seg selv» med ungdomsbokforfatterne Neda Alaei og Tone Nilsen-Bie, og «Pappa har fest» med forfatter Ingebjørg Liland. Førstnevnte foregikk med påmeldte skoleelever, og var også åpen for øvrig festivalpublikum. Begge programpostene fikk fin tilbakemelding. Biblioteksjefen i Unjárgga/Nesseby gjennomførte forfattersamtale på engelsk med den irske forfatteren Anya Bergman om boka *Witches of Vardø*:

«Det var lærerikt og spennende å jobbe på denne måten, og jeg forberedte meg, foruten å lese bøker og artikler av forfatteren, ved å se på tidligere offentlige samtaler hun har vært med på som finnes på bl.a YouTube. Dette ga mersmak og senket terskelen betraktelig for å gjøre lignende oppdrag i eget bibliotek senere.» — Jørgen Betten, Nesseby bibliotek.

Biblioteksjefen fra Porsanger formidlet aktivt på sosiale medier fra arrangement på festivalen, og bidro med praktisk arrangementsarbeid innimellom programpostene:

«For meg som er den eneste ansatte på biblioteket i min kommune var det gøy å jobbe sammen med andre bibliotekansatte og frivillige. Jeg knyttet kontakt med bibliotekansatte og aktører som jeg både lærte av og vil få nytte av i jobben min.» — Espen Høybakken, Porsanger bibliotek

Sør-Varanger bibliotek hospiterte på Finnlitt med fem ansatte for å hente erfaring og inspirasjon til neste Finnlitt i Kirkenes. Totalt bidro de med stedsansvar på

hovedscenen, billettsalg og billettkontroll, verdifull teknisk hjelp, og praktisk arrangementsarbeid. For biblioteksjefen som ikke hadde vært med på Finnlitt før, var dette verdifull erfaring til kommende festival der Sør-Varanger er vertsbibliotek:

«I tillegg til å få prøvd oss på praktiske oppgaver, fikk våre ansatte mulighet til å følge festivalprogrammet, både under festivalvaktene, men også før og etter. Dette var med på å gi stor inspirasjon ved å observere samtaleledere, konferansierer, forfattere, og mye mer.»

—Birgit Wøhni Risan, Sør-Varanger bibliotek

Vadsø bibliotek hospiterte på festivalen med to ansatte. Biblioteksjefen ledet paneldebatten «Demokratiet under press – Kan biblioteket spille en rolle?» med fire deltakere, og biblioteket bidro ellers med praktisk festivalarbeid:

«Hospitering på Finnlitt er kompetansehevende både med tanke på selve hospiteringen i form av sceneoppdrag, formidling og praktisk arrangement gjennomføring og arrangørkompetanse, og som publikum. I tillegg fungerer det nettverksbyggende ovenfor bibliotekkollegaer i Finnmark, forfattere og andre kulturaktører og bransjefolk i og utenfor fylket. For bibliotekarere som bor og jobber i Finnmark og opplever at det kan være langt til andre lignende arenaer er dette ekstra viktig. Midlene til tiltaket fra Aktiv formidling er blitt brukt til frikjøp av personale i forbindelse med både forberedelse og gjennomføring»

—Veronicha Angell Bergli, Vadsø bibliotek

Videreføring

På Finnlitt 2026 i Kirkenes vil Finnmark fylkesbibliotek jobbe videre med bibliotekengasjement og bibliotekinvolvering. Derfor søker festivalen midler til strømming av utvalgte arrangement fra Sør-Varanger bibliotek til folkebibliotekene, til kompetanseheving blant bibliotekansatte og til lokale hybridarrangement i kommunene, der de selv inviterer aktører til egne Finnlitt-arrangement lokalt, om mulig i tilknytning til strømming. Slik kan vi bidra til at festivalen får verdi for hele fylket. På Finnlitt 2028 i Alta vil vi søke om midler til at bibliotekansatte kan reise til Finnlitt og delta aktivt på festivalen på og rundt scenen. Verdien av å treffes på denne måten er svært stor, som tilbakemeldingen fra de bibliotekansatte viser, og vi er avhengige av eksterne midler for å få det til.

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkku fylkkagielda
Finnmarkun fylkinkomuuni

Foto: Utstilling på Hammerfest bibliotek; Veronica Angell Bergli leder paneldebatt; Hilde fra Vadsø bibliotek sammen med Jorun fra fylkesbiblioteket kontrollerer billetter og teller publikum; Hanne-Karin Arnrup Øien (Kjøllefjord folkebibliotek) i samtale med Ingebjørg Liland; stedsansvarlig Birgit Wøhni Risan har kontroll på fylkesbibliotekets ansatte og andre på festivalvakt; Jørgen Betten og Anya Bergman takkes av på scenen og får gaver fra konferansier Signe Fløystad Aune. Alle bilder er tatt av Sonja Siltala ved Finnmark fylkesbibliotek.

Innsatsområde: Spesifikke målgrupper

Innenfor innsatsområdet Spesifikke målgrupper kunne bibliotekene melde inn tiltak med en spesifikk målgruppe, som barnehagebarn, skolebarn, ungdommer, eldre samt personer med samisk eller kvensk bakgrunn. Dette er innsatsområdet med flest påmeldte tiltak. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført 33 tiltak innenfor innsatsområdet Spesifikke målgrupper fordelt på Alta, Deatnu/Tana, Båtsfjord, Hammerfest, Hasvik, Loppa og Porsanger

Lesesirkel for de yngste barna

I Alta har de jobbet aktivt mot målgruppen barn og unge, og startet opp flere tiltak som videreføres. Seks barnehager i kommunen er nå i gang med Tøyveskebiblioteket. 184 tøyvesker er delt ut, og det ble holdt seks eventyrstunder ved oppstart i barnehagene. Arrangementrekka Bok&Baby: Les med meg! startet med midler fra prosjektet, og videreføres i Alta. Dette er en lesesirkel for de aller yngste barna (7-18 mnd). Sammen med foreldrene leser de pekebøker og rim høyt i kor, med en pause midt i, hvor babyene kan bokbade i vårt basseng og foreldrene kan ta seg en kaffe. I samarbeid med Kvensk språksenter har de hatt kvensk-norsk eventyrstund for tre barnehager, og bibliotekarene har også presentert aktuell engelsk litteratur for 10. trinn på Sandfallet skole.

Kunst og høytlesning til barn og unge

I Deatnu/Tana har biblioteket også jobbet målrettet mot barn og unge, med flere besøk i barnehager og hos skolebarn der biblioteket stiller med høytlesning. I tillegg har de hatt en kunstutstilling med lokal kunstner i biblioteket som de har aktivt formidlet til besøkende skolebarn i løpet av 2024.

Tøyveskebiblioteket som inngang til biblioteket

Båtsfjord har i likhet med Alta begynt med Tøyveskebiblioteket. De har 14 tøyvesker i hver av barnehagene. Der ble tre bibliotek slått sammen til ett i 2024, og derfor hadde de mange bøker til overs som kunne brukes i tøyveskene, men de har også kjøpt inn noen nye bildebøker til aldersgruppen 0-3 år:

«Innkjøp av bøker ikke er førsteprioritet for mange av familiene i kommunen, og vi ville gjøre tilgangen til bøker lettere for barn i disse familiene og tilbyr disse å låne en pose med bøker direkte fra barnehagen. Vi lagde ti slike poser til hver barnehage, tre poser i alderen 0-3 år og sju i alderen 3-6 år. I hver pose la vi opplysninger om biblioteket, hva vi kan tilby, åpningstider, hva som må til for å få lånekort, samt informasjon om at alt lån fra biblioteket er gratis.»

I Loppa kommune er de også i gang med Tøyveskebiblioteket, et tiltak som følges opp grundigere når ny biblioteksjef er på plass i 2025.

Kunstvandring og omkuratering

Hammerfest bibliotek har flere kunstsatter i sine lokaler, inkludert Norges største Kåre Kivijärvi-samling. De har nå gått gjennom samlingen, sikret bildene bedre, tilgjengeliggjort dem bedre gjennom omkuratering og lagd formidlingsopplegg for både Kåre Kivijärvi-samlinga og resten av kunstsattene. De har etablert formidling av bibliotekets kunstutsmykning med brosjyremateriell, kunssløype og guidet kunstvandring, og egen brosjyre og kunstvandring for Kivijärvi-samlingen. Midlene bidro til ett av de virkelig store løftene i 2024, og flere formidlingstiltak rettet mot kunstinteresserte i Hammerfest. Åpningskvelden fikk veldig fin omtale i avisa Hammerfestingen.

Målretta arbeid med leselyst for barn og voksne

Hasvik bibliotek har jobbet målretta med flere leselysttiltak rettet mot barn i ulike aldre, og småbarnsforeldre. De har hatt påskebingo og del ut bingoark med aktiviteter og oppgaver til de tre skolene i kommunen. Biblioteket har stått for oppfølging med elever, markedsføring i sosiale medier og på biblioteket og premietrekning. Til Halloween lagde de leseutfordring der elevene fylte ut leste bøker på konkurranseark med spøkelsestegninger. Biblioteket nådde ut til lesere på ulike nivå og kunne følge opp direkte med lesetips, og etter hvert ble det også premietrekning. Til jul lagde biblioteksjefen adventskalender for småbarnsforeldre. Et sosialt utjevnende tiltak med 24 bøker valgt utfra hvert barns interesser og alder, og utvalgte julebøker på merkedager. Biblioteket har også startet med høytlesning for voksne. Historiene velges ut etter årstid/høytid, biblioteksjefen tenner lys og leser høyt for voksne som møter opp.

Bokbad og samtaleledelse om samisk identitet

I forbindelse med samisk språkuke inviterte Porsanger bibliotek i samarbeid med Samisk språk- og kultursenter i Porsanger til bokbad med Beate Bursta om hennes bok *Kofta og jeg*. På scenen snakket biblioteksjefen og forfatteren sammen om språk, sted, kofte og identitet. Forfatteren leste også sekvenser fra boka for publikum. Etter samtalen var det satt av tid til spørsmål fra publikum og det kom mange innspill og spørsmål om temaene de var inne på under samtalen.

Foto neste sider: Adventskalender pakket klar på Hasvik bibliotek, invitasjon til høytlesning for voksne i Hasvik, snorklipping og åpning av Kåre Kivijärvi-samlingen fra Hammerfestingen 15. oktober 2024, skjermdump fra Hammerfest biblioteks Facebook om kunstvandring, Tøyveskebiblioteket i Båtsfjord, Tøyveskebiblioteket i Alta.

Finnmark fylkeskommune

Finnmárkku fylkkagielda
Finmarkun fylkinkomuuni

Hasvik folkebibliotek inviterer til

HØYTLESNING FOR VOKSNE

Kl 18:00

Onsdag 16. oktober
Onsdag 13. november
Onsdag 11. desember
Onsdag 15. januar
Onsdag 12. februar
Onsdag 12. mars

Trenger du en pause i hverdagen?
En onsdag i måneden inviterer bibliotekaren til
høytlesning på biblioteket.
Gratis kaffe og te!
Velkommen! 😊

Viser frem Norges største Kivijärvi-samling: – Et «wow»-øyeblikk

Finnmark fylkeskommune

Finnmárkku fylkkagielda
Finmarkun fylkinkomuuni

Hammerfest bibliotek

11. desember 2023 · 🌐

Visste du at Hammerfest bibliotek har flere kunstsatter rundt om i lokalene våre? Bibliotekar og kunsthistoriker Regine har utarbeidet en folder som inneholder informasjon om kunstsamlingen til biblioteket! Vi oppfordrer alle til å ta en kunstrunde neste gang dere er innom. Informasjon om kunstnerne, verkene og hvor du finner dem, er beskrevet i folderen. God fornøyelse! 😊

Innsatsområde: Biblioteket ut til folk

Under innsatsområdet Biblioteket ut til folk, kunne deltakerne melde på et stort mangfold av tiltak utenfor bibliotekrommet, som etablering av friluftsbibliotek på perleturhytter med ulike former for formidling, turer med lokalhistorisk litteratur, så vel som formidling på venterom, ferger, butikker, omsorgssenter og ute hos ulike lag og foreninger. Samla sett gir disse tiltakene en utadretta profil for bibliotekene i Finnmark. I Aktiv formidling i Finnmark 2024 ble det gjennomført 26 tiltak innenfor innsatsområdet Biblioteket ut til folk, fordelt på Alta, Deatnu/Tana, Båtsfjord, Gamvik, Hammerfest, Hasvik, Kárášjoga/Karasjok, Lebesby og Sør-Varanger

Torgbibliotek, pasientbibliotek, og bibliotek på bar

Alta bibliotek hadde mange lure løsninger for formidling i 2024, både av nødvendighet – på grunn av ombygging av bibliotek – og for å nå ut med arrangementsrekker utenfor bibliotekrommet med både faste brukere og ikke-brukere av biblioteket. De satte opp Torgbibliotek i ei glassbu på torget i Alta. Her kunne byens befolkning forsyne seg med kasserte bøker, samt lese aviser og blader de dagene biblioteket var stengt grunnet ombygging. Torgbiblioteket var åpent fra juli til september, og innimellom bemannet med aktiv formidling. På Langfjord grendehus deltok de med pop-up-bibliotek på en temadag om gjenbruk og redesign, med egen utlånsstasjon. I samarbeid med Helsepartner Rehabilitering Alta har de lagd Pasientbibliotek på opptreningscenteret. Det er satt opp hyller med bøker både på fellesrom og behandlingsrom. Alta bibliotek har også nådd ut til den jevne Alta-beboer gjennom litteraturprat på lokalradioen. De har vært gjester i Altaradioen ved flere anledninger og formidlet aktuell litteratur til barn og voksne. Midlene ble også brukt til oppstart av arrangementsrekka Bok&Bar med formidling av litteratur til voksne på et utested, et tiltak som videreføres med flere arrangement.

Formidling på eldresenter og omsorgsbolig

I Deatnu/Tana har biblioteket jobbet aktivt med formidling på eldresenter og omsorgsbolig. De har gjort dette i samarbeid med en lokal forfatter og trubadur, og besøkt institusjoner to ganger i løpet av våren 2024.

Friluftsbibliotek

Båtsfjord bibliotek har satt opp friluftsbibliotek i perleturhyttene. Sommeren 2024 ble det fire turer ut til perleturhyttene med bøker. Hytta i Eikebergvika hadde allerede en fiskekasse spikret opp på veggen ved første runde med bøker dit, og i den var det et par bøker om friluftsliv og dyreliv som de på forhånd hadde gitt til frivilligsentralen til bruk i denne perleturhytta. Denne hylla ble fylt med bøker på disse to turene. Bøkene var plukket ut blant det som hadde blitt til overs etter at to skolebibliotek og et folkebibliotek hadde blitt slått sammen til et bibliotek. Hytta ved Skrovneslykta er så åpen at her var det ikke mulig med bokhylle på veggen. Løsningen ble en gjennomsliktig kasse som i løpet av to turer ble fylt med bøker. Biblioteket har avtale

med en aktiv turgåer som har tilsyn og sørger for at lokket ligger på. Tiltaket er populært og videreføres i kommunen med etablering av enda et friluftsbibliotek:

«Allerede andre turen ut til hytta i Eikebergvika fikk vi se at bøkene der var i bruk. Barn fra Båtsfjordskolen var der og flere av barna satt og bladde i bøkene. Jeg har fått tilbakemelding om at personer har lest i og lånt med seg bøker hjem fra perlehytta i Skrovnes. Vi har denne høsten fått en ny turhytte i kommunen. Siden vi har fått så flotte tilbakemeldinger fra brukerne av de andre turhyttene er vi allerede i full gang med å samle bøker som ved første anledning skal settes i den.» — Wenche Vevik, Båtsfjord bibliotek

Brennende lokalhistorie

Under paraplyen «Brennende lokalhistorie» har Gamvik folkebibliotek markert at det er 80 år siden tvangsevakueringa av Finnmark, under dette innsatsområdet og andre. De har arrangert flere turer med formidling, under tittelen «I minneaktørenes fotspor». De samarbeidet med Kulturdugnad Gamvik og Gamvik museum om båttur til det nedlagte fiskeværer Finnkongkeila, et stort arrangement med rundt 140 deltakere der det ble plassert foto fra fordums tider i det tomme landskapet, det ble joik, reinkjøttssuppe og biblioteket framførte tekster fra tidsvitner i ruinene av gamle hus.

I samarbeid med Fjoran pensjonistforening og Folkeakademiet Skjånes arrangerte biblioteket byvandring. De startet på kaia der barn og eldre fra Vardø ble hjulpet på land i 1944 og fortsatte til Skjånes skole. Underveis var det visesang, og biblioteket presenterte aktuelle utdrag fra Mehamnvreringen Bjarne Lilleviks syvende sans fra høsten 1944, og det ble fremført lokalhistoriske tekster av og om skjånesvringer som rømte til fjells for å unngå tvangsevakuering. Etterpå ble det servert fantastisk kveldsmat og kaker, med innspill fra tilhørerne, deriblant 4 tidsvitner. Biblioteket lagde også bokutstilling.

Biblioteket inviterte også til en 25-minutters tur i marka til Elvevikvannet, sammen med tidsvitnet Ella Pedersen (94 år). Ved dette vannet oppholdt Ella og familien seg jula 1944. De brant bål, spiste kake, og biblioteket formidlet først fakta om brenninga i Mehamn og stedene folk gjemte seg for å unngå tvangsevakuering, deretter leste de tidsvitners fortellinger høyt, inkludert Ellas historie.

«Tilbakemeldinger var at det var sterkt og fint å få fortalt historien på stedet der det faktisk hendte. Ella sa: *Jeg har sittet her og hørt på, og for mitt indre ser jeg alt – og er tilbake til når det hendte. Det ble en fin opplevelse.* Ella, som var 14 år da de flyktet, husker ikke at hun var redd den gangen. *Vi hadde trygge, gode voksne rundt oss.*» —Kari Sørbø Jonsson, Gamvik folkebibliotek

Bibliotek i butikk

Hammerfest bibliotek har besøkt Forbrukarlaget i Akkarfjord på Sørøya, der det tidligere har vært satt opp Bibliotek i butikk, som ikke har vært vedlikeholdt. Nå har dette tiltaket fått en kraftig oppgradering. En bibliotekar følger opp denne filialen og

sørger for jevnlig kontakt med Forbrukarlaget. Hun har også reist ut til øya for å oppdatere samlinga.

Venteromsbibliotek og friluftsbibliotek

I Kárášjoga/Karasjok har biblioteket opprettet boksamling på venterommet til kommunens helsesenter, så de som venter der kan benytte seg av et Venteromsbibliotek. De har også opprettet eget friluftsbibliotek på kommunens dagsturhytte. Biblioteket har lånt ut 103 bøker til tiltakene. Alle eksemplarene er blitt registrert som depot i bibliotek-systemet. Det er bøker både på samisk og norsk til barn og voksne. I dagsturhytta er det hovedsakelig bøker om naturen, dyr og fugler. Alle bøkene er blitt merket at de ikke er til hjemlån. Formålet er at bøkene skal brukes på venterommet og dagsturhytta. Personalet har vært på to turer til dagsturhytta. Den første turen for å se hvor bøkene kunne plasseres i hytta. På den andre turen tok de med 23 bøker og en oppbevaringsboks til bøkene. Det er 80 bøker i boksamlingen på venterommet. Hovedsakelig billedbøker for barn, faglitteratur til barn og voksne, noveller og dikt. Bøkene er i en bokvogn og står plassert midt i venterommet.

Litterære turer til dagsturhytter

I Lebesby kommune har Kjøllefjord folkebibliotek arrangert to turer med biblioteksbrukere til dagsturhytter. Biblioteksjefen skrev om turene og fikk fin dekning i menighetsbladet. Først ut var tur til gapahuken sammen med de eldste ungene på Nordlys-avdelinga i Galgenes barnehage. Med en liten venn i hver hånd ble det en artig prat på tur. I gapahuken leste biblioteksjefen høyt, og det ble servert pølser, eventyrkjeks og juice. På sensommeren ble det litterær topptur til dagsturhytta på Klubb fjellet i regnvær. De planlagte lesestoppene langs ruta utgikk grunnet været, og formidlingen ble heller gjennomført i sin helhet på hytta med fyr i ovnen. Her ble det lest dikt og bibelvers, tørket klær og spist nistemat. Etter turen fikk de litterære turgåerne gratis kaffe på bokhandelen Nordkyn Bok og Papir.

Eventyrstund på fjellet

Sør-Varanger bibliotek opprettet eget friluftsbibliotek på Toppenfjellet. Tirsdag 18. juni, dro hele biblioteket på perletur til Toppenfjellet for å sette opp hyller med et utvalg bøker som er egna for en lesestund i perleturhytta. De hadde med seg bøker for både voksne og barn. I etterkant av turen publiserte de et innlegg i sosiale medier, med informasjon om friluftsbiblioteket og bilder fra turen. Dette innlegget oppnådde godt engasjement, og førte til artikkel i lokalavisen, og liveinnslag på distriktradiosendingen til Troms og Finnmark. Tiltaket følges opp med eventyrstund på fjellet i samarbeid med Forum for natur og friluftsliv.

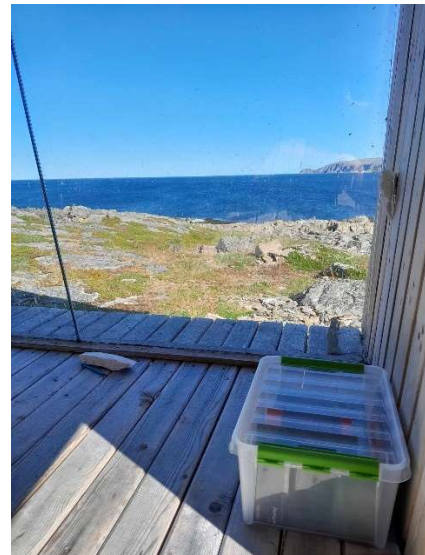

Foto: Perleturhytta i Eikebergvika i Båtsfjord kommune utenfra; Perleturhytta på Skrovneslykta i Båtsfjord kommune utenfra (med bibliotekassen synlig gjennom vinduet); inne i Perleturhytta i Eikebergvika i Båtsfjord kommune; Inne i Perleturhytta i Skrovneslykta i Båtsfjord kommune; Tur med Gamvik bibliotek og et foto fra fordums tider i Finnkongkeila plassert i det tomme landskapet; Deltakere på turen til Finnkongkeila med Gamvik bibliotek på Kulturdugnad Gamvik. To siste bilder er tatt av Kulturdugnad Gamvik.

Tilhørere på arrangementet vårt / minneaktørenes fotspor, i Elvevika i Mehamn. Tidsvitne Ella Pedersen (94 år) sitter til venstre i bildet, iført rødoransje jakke. FOTO: KARI SØRBO JONSSON

Brennende lokalhistorie

Lokalhistoriske
hendelser brann-
høsten 1944.

Kari Sørbo Jonsson og Marie Henriksen, Gamvik folkebibliotek

Finnmark fylkesbibliotek har på vegne av 16 folkebibliotek i Finnmark søkt på Nasjonalbibliotekets midler til Aktiv formidling i 2024. Gamvik folkebibliotek fikk innvilget sin søknad om penger til prosjektet Brennende lokalhistorie.

Prosjektet vårt tar utgangspunkt i lokalhistoriske hendelser brannhøsten 1944. I år er det 80 år siden de tyske okkupantene ødela og brente ned store deler av Finnmark og Nord-Troms. 450 av innbyggerne i Gamvik kommune ble tvangsevakuert, mens resten av befolkningen, 600 mennesker, unnslopp tvangsevakuering ved å skjule seg i hytter, huler, gammer og telt, til fjells og mellom klipper i fjæra.

Gjøre tilgjengelig

Vårt prosjekt, Brennende lokalhistorie, setter gjennom ni arrangementer søke-lyset på det som ikke ble flammens rov; minnene til dem som var til stede høsten 1944. Ved å formidle fra minnelitteratur og faghistoriske skrifter søker vi å kaste lys over ulike sider av fortida, og hvordan vi kan tolke, bruke og bryne oss på den. Målet vårt er å løfte

Marie Henriksen på Gamvik museum under arrangementet Krig og minnepolitikk – litteratursjangere og kildekritikk.

FOTO: SYNOVE VASSVIK

fram lokalhistorien og gjøre den tilgjengelig for så mange som mulig i kommunen vår.

Tidsvitnefortellinger

I våre arrangementer har vi satt fokus på tidsvitnefortellinger av de som rømte fra tyskerne. Vi bruker ulike formidlingsmetoder, snakker om sjangerforståelse og kildekritikk, vi tar litteraturen og historiene med ut i naturen - og gjenforteller sterke historier fra tidsvitner i vår kommune.

Som eksempel kan vi nevne historien til mehamnvringeren Ella Pedersen (94 år). 19. desember 1944 rømte hun med sin familie til en liten bordskjå ved Elvevikvannet. Sammen med 22 andre tilbrakte hun julen der, i skjul for tyskerne. Ella er en av få gjenlevende tidsvitner, hun er utrolig sprek for sin alder og gikk sammen med oss til Elvevikvannet da vi hadde arrangementet «I minneaktørenes fotspor». En sterk og fin opplevelse!

Flere arrangementer

Så langt har vi hatt arrangementer på

Gamvik museum, i Gamvik kirke, ved Elvevikvannet i Mehamn og i Finn-kongkeilla.

I oktober skal vi til Skjånes med tekster om hvordan Skjånes internat og Finnmarks skolearkiv ble berga. Videre skal vi samle ungdomsskoleelevene i kommunen til et verksted med tekstmateriale om da deres hjemsted(er) ble brent.

På pensjonisthuset i Mehamn skal vi samtale om bøker og andre tekster av de som overvintret i Mehamn høsten 1944. Og, i november fører Gamvik folkebibliotek tidslinje-oppdateringer på facebook med korte tekster på datoene de ulike bygdene i kommunen ble brent for 80 år siden.

Svært verdifullt

Vårt samarbeid med Gamvik museum og Kulturdugnad Gamvik har vært svært verdifullt for oss i dette prosjektet. Kommunens folkebibliotek består i utgangspunktet av en 50% stilling, ved samarbeid fordeles oppgavene, man når ut til flere og får til større og bedre arrangementer.

Marie og Kari i Gamvik kirke under arrangementet Fiskeværret som rømte fra tyskerne. FOTO: ALF HELGE JENSEN

Marie Henriksen og Nina Sandtrøen fremfører tekster for 140 tilhørere på stedet Finnkongkeilla. Arrangementssamarbeid med Museene for kystkultur i Finnmark, Gamvik museum og Kulturdugnad Gamvik. FOTO: KULTURDUGNAD GAMVIK

For de som befinner seg i nærheten av Nordkyn, ønsker vi hjertelig velkommen til våre gjenstående arrangementer i oktober og november.

Foto: Finnmarken, torsdag 26. september, 2024. Gamvik bibliotek om «Brennende lokalhistorie»

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkku fylkkagielda
Finnmarkun fylkinkomuuni

FRILUFTSBIBLIOTEKET PÅ TOPPENFJELLET

Nyt en bok i flotte
omgivelser, alene eller
sammen med noen
andre.

Bøkene er til bruk på
hytta, og kan ikke tas
med hjem

SØR-VARANGER BIBLIOTEK

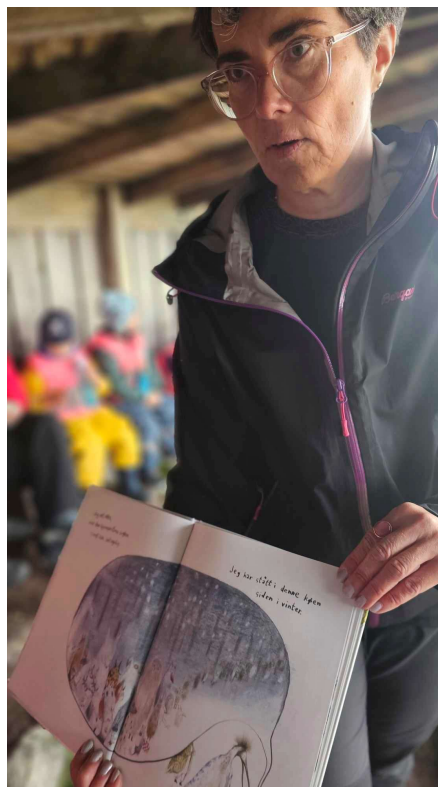

Foto: Plakat fra Friluftsbiblioteket på Toppenfjellet i Sør-Varanger kommune; Skjermeskudd fra Sør-Varanger biblioteks Facebook; Biblioteksjefen på Kjøllefjord folkebibliotek leder an på perletur; Biblioteksjefen på Kjøllefjord folkebibliotek leser høyt fra Per Dybvigs *De står i kø* på dagsturhytte.

Foto denne side: Torgbibliotek og Pasientbibliotek. Fotograf er Stine Ballovarre, Alta bibliotek;
Bok&Bar på Gustus vinbar i Alta. Fotograf er Elin Horn.

Finnmark fylkeskommune

Finnmárkku fylkkagielda

Finmarkun fylkinkomuuni

Tusen takk!

Finnmark fylkesbibliotek vil takke alle bibliotekene som har deltatt for innsatsen i 2024 og for de flotte tiltakene dere har gjennomført. Vi er så stolte over den aktive formidlinga som har foregått i hele Finnmark i året som gikk, og spesielt for alle de fine tiltakene som videreføres i framtida.

Tusen takk til Nasjonalbiblioteket for støtten.

Nasjonalbiblioteket

Takk til alle lokale samarbeidspartnere som har bidratt til fine arrangement og formidlingstiltak.

Tilbakemeldinger fra bibliotekene

«Aktiv formidling 2024 var et helt genialt initiativ fra fylkesbiblioteket. [...]i har benyttet midlene godt og skapt masse aktivitet på biblioteket vårt og i filialen vår i Kvalsund.»

—Inger-Johanne Myrland, Hammerfest bibliotek

«Det har vært en veldig positiv opplevelse å være en del av prosjektet. Det er vanskelig å finne tid, ressurser og kunnskap til prosjektsøknader, så det å være del av en fellessøknad har gitt oss mulighet til å delta i Nasjonalbibliotekets støtteordninger.»

—Birgit Wøhni Risan, Sør-Varanger bibliotek

Liste over samarbeidspartnere

Langfjord bygdeutvalg, Helsepartner Rehabilitering Alta, Gustus vinbar, Altaradioen, Alta kvenske språksenter, Gamvik museum, Kulturdugnad Gamvik, Gamvik kirke, Fjoran pensjonistforening, Folkeakademiet Skjånes, Mehamn pensjonistforening, Mehamn skole, Gamvik skole, Skjånes skole, Aktivitetssenteret Soria Moria, Kirkeparken omsorgssenter, Landbrukskonsulent Mari Moan Erlandsen, Arktisk kultursenter, Mental Helse Ungdom Hammerfest, Akkarfjord Forbrukarlag, Byggdrift i Hammerfest, Gjenreisningsmuseet i Hammerfest, Kåre Kivijärvi-ekspert Kristin Aasbø, skolene i Hasvik kommune, Sørøyrodden, Menighetsbladet, Sørøysommer-magasinet, Kárášjoga/Karasjok helsesenter, Nasjonalforeningen for folkehelse, Galgenes barnehage, Nordkyn turlag, Peacepainting, Måsøy historielag, Troms historielag, Måsøyskolen, Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark, Filmfestivalen Crossings / Komafest i Vardø, Nasjonalbiblioteket, Nordkapp kulturskole, Nordavindsfolket, Nordkappmuseet, Porsanger museum, Samisk-språk og kultursenter i Porsanger, Porsanger Kvenske Språksenter, Porsanger kulturskole, Kvensk institutt, Forum for natur og friluftsliv, Finnmark friluftsråd, Bufdir, Basen 2.0, Pasvik skole, Sandnes og Bjørnevatn skole, barnehager, skoler, eldresenter og omsorgsboliger i Deatnu/Tana kommune, Elisabeth Arneng Varsi, Nils Olaf Eriksen, Johanne Løvoll Smette, Sámi mánaiteahter ved kulturskolelærer Ebba Joks, Kulturskolen i Vadsø, Kooperativet kulturscene, Vadsø kvenfestival, Snow Station Vadsø, Vadsø historielag, med flere.